

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr.53a/2013

privind controlul constituționalității articolului 86 alin. (2) lit. d)
din Codul electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997

Chișinău

5 iunie 2014

Curtea Constituțională, statuând în componența:
DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Tudor PANȚÎRU,
DI Victor POPA,
DI Petru RAILEAN, *judcători*,
cu participarea dlui Sergiu Stratan, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 27 decembrie 2013
și înregistrată la aceeași dată,
Examinând preliminar sesizarea menționată,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 5 iunie 2014 în ședință plenară închisă,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La 27 decembrie 2013, deputatul în Parlament dl Mihai Godea a adresat Curții Constituționale sesizarea privind controlul constituționalității articolului 86 alin.(2) lit. d) din Codul electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997.

A. Motivele sesizării

2. Motivele sesizării, astfel cum au fost expuse de autor, pot fi rezumate după cum urmează.

3. Potrivit articolului 86 alin. (2) lit. d) din Codul electoral, pragul minim de reprezentare pentru un candidat independent pentru accesarea în Parlament constituie 2 la sută din voturile valabil exprimate în ansamblu pe țară.

4. Autorul sesizării consideră că prevederile articolului 86 alin. (2) lit. d) din Codul electoral, care instituie pragul minim de reprezentare de 2 la sută din voturile valabil exprimate în ansamblu pe țară pentru candidații independenți, contravin normelor constituționale ale articolelor 1, 2, 16, 38, 39, 54, 60 și 61.

B. Dreptul pertinent

- *Legislația națională*

5. Prevederile relevante ale Constituției (M.O., 1994, nr. 1) sunt următoarele:

Articolul 2

Suveranitatea și puterea de stat

„(1) Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.

(2) Nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului.”

Articolul 16

Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 38

Dreptul de vot și dreptul de a fi ales

„(1) Voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

(2) Cetățenii Republicii Moldova au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniți pînă în ziua alegerilor inclusiv, excepție făcînd cei puși sub interdicție în modul stabilit de lege.

(3) Dreptul de a fi aleși le este garantat cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condițiile legii.”

6. Prevederile relevante ale Codului electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997 (M.O., 1997, nr. 81, art. 667) sunt următoarele:

Articolul 86

Stabilirea pragului de reprezentare

„(1) După primirea proceselor-verbale ale consiliilor electorale de circumscripție în care sînt indicate rezultatele numărării voturilor din toate circumscripțiile electorale, Comisia Electorală Centrală totalizează numărul de voturi valabil exprimate, obținut de fiecare partid, de altă organizație social-politică, de fiecare bloc electoral și candidat independent, pentru a stabili dacă aceștia au atins pragul minim de reprezentare.

(2) Pragul minim de reprezentare constituie următoarele proporții din voturile valabil exprimate în ansamblu pe țară:

a) pentru un partid, o organizație social-politică – 6 la sută;

b) pentru un bloc electoral format din 2 partide și/sau organizații social-politice – 9 la sută;

c) pentru un bloc electoral format din 3 și mai multe partide și/sau organizații social-politice – 11 la sută;

d) pentru un candidat independent – 2 la sută.

(3) Partidele, alte organizații social-politice, blocurile electorale și candidații independenți care au întrunit un număr mai mic de voturi decât cel specificat la alin.(2) se exclud, prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale, din operația de atribuire a mandatelor.”

- Legislația internațională

7. Prevederile relevante ale Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice (adoptat de Adunarea Generală a ONU la 16 decembrie 1966 și ratificat de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr.217-XII din 28 iulie 1990) sunt următoarele:

Articolul 2

„1. Statele părți la prezentul Pact se angajează să respecte și să garanteze tuturor indivizilor care se găsesc pe teritoriul lor și țin de competența lor drepturile recunoscute în prezentul Pact, fără nici o deosebire, în special de rasă, culoare, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, avere, naștere sau întemeiată pe orice altă împrejurare.”

Articolul 25

„Orice cetățean are dreptul și posibilitatea, fără nici una din discriminările la care se referă articolul 2 și fără restricții nerezonabile:

- a) de a lua parte la conducerea treburilor publice, fie direct, fie prin intermediul unor reprezentanți liber aleși;
- b) de a alege și de a fi ales, în cadrul unor alegeri periodice, oneste, cu sufragiu universal și egal și cu scrutin secret, asigurând exprimarea liberă a voinței alegătorilor;
- c) de a avea acces, în condiții generale de egalitate, la funcțiunile publice din țara sa.”

Articolul 26

„Toate persoanele sunt egale în fața legii și au, fără discriminare, dreptul la o ocrotire egală din partea legii.

În această privință legea trebuie să interzică orice discriminare și să garanteze tuturor persoanelor o ocrotire egală și eficace contra oricărei discriminări, în special de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, avere, naștere sau întemeiată pe orice altă împrejurare.”

8. Prevederile relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, amendată prin protocoalele adiționale la această convenție (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24 iulie 1997, M.O. nr. 54-55/502, 1997), sunt următoarele:

Articolul 3 din Protocolul nr. 1
Dreptul la alegeri libere

„Înaltele părți contractante se angajează să organizeze, la intervale rezonabile, alegeri libere cu vot secret, în condițiile care asigură libera exprimare a opiniei poporului cu privire la alegerea corpului legislativ.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării

9. Autorul sesizării consideră că dreptul de a alege și de a fi ales este unul din drepturile fundamentale ale cetățeanului prevăzute și garantate de Constituție.

10. În susținerea poziției sale autorul sesizării invocă principiul de bază al alegerilor - egalitatea. Astfel, autorul sesizării consideră că acesta presupune și egalitatea rezultatelor obținute pe baza reprezentării proporționale a candidaților independenți și a partidelor.

11. Autorul sesizării menționează că prevederile respective anulează dreptul de a fi ales, statuat de art. 38 din Constituție, prin aceea că elimină practic candidații independenți din cursa pentru alegerile parlamentare.

12. În opinia sa, candidații independenți sunt supuși unor condiții mult prea restrictive de accesare în Parlament și de atribuire a mandatelor, comparativ cu partidele politice.

13. Autorul sesizării susține că restricția legală nu este rezonabilă și nici proporțională, nu urmărește un scop legitim, astfel încât să fie justificată în lumina cerințelor impuse de jurisprudența în materie a Curții Europene a Drepturilor Omului.

B. Aprecierea Curții

14. Curtea reține că, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, articolului 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin. (1) lit. a) din Codul jurisdicției constituționale, controlul constituționalității legilor ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea remarcă faptul că articolele 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale abilitază deputatul în Parlament cu dreptul de a sesiza Curtea Constituțională.

16. Curtea reține că prerogativa cu care a fost investită prin articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia.

17. Curtea constată că autorul sesizării contestă articolul 86 alin. (2) lit. d) din Codul electoral, potrivit căruia pragul minim de reprezentare pentru accesarea unui candidat independent în Parlament constituie 2 la sută din voturile valabil exprimate în ansamblu pe țară.

18. Analizând prevederea criticată, **Curtea Constituțională constată că în jurisprudența sa anterioară s-a pronunțat asupra unor probleme analogice.**

19. Astfel, în Hotărârea nr. 35 din 10 octombrie 2000 “Cu privire la controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 894-XIV din 23 martie 2000 pentru modificarea și completarea Codului electoral și a art. 86 din Codul electoral”, Curtea a menționat că aplicarea sistemului electoral proporțional și **stabilirea pragului de reprezentare de trei la sută din voturile valabil exprimate în ansamblu pe țară pentru candidatul independent nu contravine Constituției.**

20. Curtea a enunțat concluzii similare și în Hotărârea nr. 15 din 27 mai 1998 cu privire la controlul constituționalității unor prevederi din Codul electoral și a Hotărârii Parlamentului nr. 1508-XIII din 18 februarie 1998 privind asigurarea unității aplicării unor prevederi din Codul electoral pe întreg teritoriul republicii în campania electorală, la numărarea și atribuirea mandatelor, la confirmarea rezultatelor alegerilor în Parlamentul de legislatura a XIV-a.

21. De asemenea, prin prisma jurisprudenței sale anterioare, prin Decizia nr. 4 din 14 mai 2013, Curtea a respins sesizarea privind controlul constituționalității Legii nr. 108 din 3 mai 2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, care viza și Codul electoral.

22. Astfel, având în vedere obiectul sesizării, pentru moment, Curtea nu reține nici un temei pentru revizuirea jurisprudenței sale în materia respectivă.

Pentru considerentele expuse, în conformitate cu prevederile art. 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind controlul constituționalității articolului 86 alin. (2) lit. d) din Codul electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Alexandru TĂNASE